

SZTE JGYPK

Szegedi Tudományegyetem
Juhász Gyula Pedagógusképző Kar

Magyar és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék

Kommunikáció- és beszédfejlesztés a gyakorlatban

Развитие навыков общения и речи на практике

**Entwicklung der Kommunikations- und
Sprachfähigkeit in der Praxis**

Communication and Speech Development in Practice

Konferenciaprogram és az összefoglalók kötete

Kommunikáció- és beszédfejlesztés a gyakorlatban
Развитие навыков общения и речи на практике
Entwicklung der Kommunikations- und Sprachfähigkeit
in der Praxis
Communication and Speech Development in Practice

Konferenciaprogram és az összefoglalók kötete
a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar
Magyar és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszékén meghirdetett,
2020. május 8-i konferenciához

SZTE JGYPK Magyar és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék
Szeged
2020

Főszerkesztők:
JUHÁSZ VALÉRIA, SULYOK HEDVIG

Szerkesztők:
BALOG EDIT, BASCH ÉVA, CSETÉNYI KORINNA, ERDEI TAMÁS,
MAGONYNÉ VARGA EMŐKE, SÁRVÁRI TÜNDE, TÓTHNÉ ASZALAI ANETT

Lektorálták:
NÓBIK ATTILA,
BALOG EDIT, BASCH ÉVA, CSETÉNYI KORINNA, JUHÁSZ VALÉRIA,
MÁGOCSI NYINA, NYIKITINA NATALJA NYIKOLAJEVNA,
SÁRVÁRI TÜNDE, SULYOK HEDVIG, TÓTHNÉ ASZALAI ANETT

Olvasószerkesztő:
SULYOK HEDVIG

Technikai szerkesztő:
ERDEI TAMÁS

Borítóterv:
HERASZIKA VIKTÓRIA

© szerzők, szerkesztők, kiadó
Az összefoglalókban közölt tartalmakért a szerzőket illeti felelősség.

ISBN: 978-963-306-756-7

Kiadja: SZTE JGYPK Magyar és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék
Szeged, 2020

Kommunikáció- és beszédfejlesztés a gyakorlatban
Развитие навыков общения и речи на практике
Entwicklung der Kommunikations- und Sprachfähigkeit
in der Praxis

Communication and Speech Development in Practice

2020. május 8. 14.00

Helyszín:
SZTE JGYPK Magyar és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék
(Szeged, Hattyas utca 10.)

A konferencia szervezőbizottsága:
JUHÁSZ VALÉRIA, BASCH ÉVA, ERDEI TAMÁS, SULYOK HEDVIG

A konferencia titkára:
HERASZIKA VIKTÓRIA

Konferenciaprogram

Regisztráció: 3-as épület fsz. 3019-es terem

14.00 – 15.00	Regisztráció, a regisztráció alatt megtekinthető a beszédfejlesztő játékok és kommunikációs eszközök kiállítása, valamint a JGYF Kiadó kedvezményes könyvvásárára lesz lehetőség
----------------------	--

Megnyitó: 3009-es terem

15.00 – 15.10	Megnyitó: Prof. Dr. Drahot-Szabó Erzsébet egyetemi tanár, a JGYPK Általános és tudományos dékánhelyettese.
----------------------	--

Szekciók

Beszédfejlesztő módszerek szekció: 3009-es terem

Szekcióelnökök: Erdei Tamás, Juhász Valéria

15.15–15.30	Szántóné Balogh Róza: Érted érteném. Beszédfejlesztés első osztályban
15.30–15.45	Murányvári Aliz: Beszédmozdulás
15.45–16.00	Barna Károlyné Mónika: Egymásra hangolva.
16.00–16.15	Ladányi Éva: Fejlesztési lehetőségek a bábjátékban
16.15–16.30	Vita, szünet
16.30–16.45	Dencs Krisztina: Szókincsfejlesztés népmesékkel
16.45–17.00	Harkai Anita: Szókincsfejlesztő kártyák felhasználási lehetőségei a tanórán
17.00–17.15	Juhász Valéria: A beszéd- és értelemgyakorlatok tantárgy célja, tartalma és módszertana Nagy László vezérfüggvénye alapján
17.15–17.30	Erdei Tamás: Diskurzusjelölők korpuszalapú vizsgálata a <i>de viszont</i> -tal és a <i>hát</i> -tal kapcsolatos nyelvi babonák kapcsán
17.30–17.45	Sulyok Hedvig: Most akkor csütörtököt vallunk – vagy kudarcot mondunk?
17.45–18.00	Basch Éva: A kreatívírás-tanítás és gyakorlatok
18.00–18.15	Vita, zárszó

A beszéd és kommunikáció fejlesztésének logopédiai vonatkozásai szekció: 6008-as terem

Szekcióelnök: Tóthné Aszalai Anett

15.15–15.30	Kelemen Márta: Hangfejlesztő szondák alkalmazása a logopédiai gyakorlatban
15.30–15.45	Bagány Ágnes és Bús Szuzanna: A szerbiai inkluzív oktatási rendszer hiányosságai és lehetőségei – beszédfejlesztő foglalkozások az Ügyes Tanodában
15.45–16.00	Pásztor Lilla, Tóthné Aszalai Anett: A Hófehérke Óvodai Fonológiai Tudatosságot Fejlesztő Program tapasztalati
16.00–16.15	Vita, zárszó

A társművészetek szerepe a 3–7 éves korosztály kommunikációs készségének fejlesztésében szekció:

7116-os terem

Szekcióelnök: Magonyné Varga Emőke

15.15–15.30	Bárdos József: Kapcsolatteremtés a tündérmesékben
15.30–15.45	Daróczi Gabriella: A szájhagyományozás egyik legújabb kori magyar példája – avagy érintkezés nem „membránon keresztül”
15.45–16.00	Urbanik Tímea: Az óvodáskori olvasóvá nevelés kommunikációs módjai
16.00–16.15	Visy Beatrix: Mondd, hogy csííz! – A fénykép mint „valóság”, a fénykép mint (fikciós) kép szerepe, használata kisgyermekkorban
16.15–16.30	Magonyné Varga Emőke: Mi van a képen? A pedagógus és a kisgyermek közti nyelvi-képi kommunikáció metodológiai kérdései
16.30–16.45	Vita, zárszó

Idegennyelv-tanítás szekció: 3021-es terem

Szekcióelnökök: Basch Éva, Sulyok Hedvig

15.15–15.30	Tóth Orsolya: A tanult szókincs játékos gyakoroltatásának kezdeti lépései gyakorlati példák segítségével a kisgyermekkorú idegennyelv-oktatásban
15.30–15.45	Molnár Keri Edit: Szókincsvizsgálat 10–14 éves korú vajdasági gyermekeknél
15.45–16.00	Szakter Zsuzsa: Az idegen nyelvi kommunikáció fejlesztése – a spontán szabad beszélgetés módszeréről
16.00–16.15	Gyuris Edit: Kommunikációfejlesztés az alsó tagozatos németnyelv-órán a drámapedagógia eszközeivel
16.15–16.30	Vita, szünet
16.30–16.45	Mester Réka: A szatellit-generáció német nyelvtani kompetenciái
16.45–17.00	Teknős Viktória: A felnőttek motivációi és attitűdjei az idegennyelv-tanulásban
17.00–17.15	Albert Mónika: Angol igeidők szóbeli gyakoroltatása kommunikatív módszerrel
17.15–17.30	Meggyesné Hosszu Tímea: Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók idegen nyelvi kommunikációjának fejlesztése
17.45–18.00	Vita, zárszó

English Language Teaching szekció: 6025-ös terem

Szekcióelnök: Csetényi Korinna

15.15–15.30	András Bernáth: The Debate on Labelling: A Debating Skills Exercise in English for Special Education Classes
15.30–15.45	István Juhász, Valéria Juhász, Ágnes Magnuczné Godó: ENGaGE project: English and German Task Bank for dyslexic learners and their inclusive classes
15.45–16.00	Lydia Conrad: Facilitating Discourse in Academic Settings Through the Lens of an SLP
16.00–16.15	Karina Dupák and Ágnes T. Balla: Shadowing as a language teaching technique: a case study
16.15–16.30	Vita, zárszó

Sprachförderung Deutsch: Wer? Wie? Was? Wo?

szekció: 6115-ös terem

Szekcióelnök: Sárvári Tünde

15.15–15.30	Erzsébet Drahotová-Szabó: Zur Förderung der schriftlichen Textkompetenz in der Deutschlehrausbildung
15.30–15.45	Erika Grossmann: Vorbereitung der Studierenden auf die mündliche Grundprüfung mit C1 Niveau
15.45–16.00	György Scheibl: Wie modelliert man eine mündliche Prüfung in einem Printbuch?
16.00–16.15	Dorottya Szász: Grammatikübung im Netz: digitale Medien im Dienste der Sprachförderung
16.15–16.30	Tünde Sárvári: Sprachförderung durch Erzählen im frühen Deutschunterricht
16.30–16.45	Vita, zárszó

Слово славян: Речь – лучшее наследство предков

szekció: 6021-es terem

Szekcióelnök: Balog Edit

15.15–15.30	Андреа Кочиш: Старые мастера – благодарные потомки. Серии Гуэна на удалёнке
15.30–15.45	Татьяна Александровна Кадоло: Развитие коммуникативных навыков при изучении русского языка с помощью вспомогательных ресурсов цифровой образовательной среды
15.45–16.00	Эва Каталин Варга: Развитие навыков общения на занятиях по медицинскому русскому с нуля
16.00–16.15	Наталья Николаевна Никитина: Арт-терапия как креативное пространство установления межкультурных отношений
16.15–16.30	Эдит Балог: Тонкости развития навыков делового общения у студентов специализации "Референт делового русского языка"
16.30–16.45	Vita, zárshó

Beszédfejlesztő módszerek

Szekcióvezetők: Erdei Tamás, Juhász Valéria

Érted értem. Beszédfejlesztés első osztályban

SZÁNTÓNÉ BALOGH RÓZA

Okányi Általános Iskola, Okány

okanyiskola@gmail.com

Előadásom a tanulói beszédfejlesztés lehetőségeinek bemutatását tűzi ki célul, az Okányi Általános Iskolában bevezetett innováció megismertetésével. A 2019/2020-as tanévben lehetőség adódott az iskolába lépő tanulók beszédfejlesztésére kiscsoportos foglalkozás formájában is, mely korábban „csak” tanórákba ágyazott fejlesztő játékok beiktatásával történhetett meg. Célom nem a beszédhibák korrekciója, hanem a beszédészlelési, beszédmegértési zavarok enyhítése volt. A beszédészlelés és -megértés az alapja a későbbi kommunikáció sikerességének, következésképpen kiemelt feladatnak kell tekintenie minden pedagógusnak a beszédészlelés és beszédfejlesztés szükségességét. Munkám során abból indultam ki: vannak gyerekek, akik nem értik és nem is észlelik a beszédet, vagy ezen funkciójuk csak részleges. Beméleti mérést végeztem a gyerekekkel Dudáné Driszkó Adrienn online tesztjével (<http://www.abcaademia.hu/tesztek.html>), melynek eredményeit alapul véve – egy-egy adott fejlesztési területre fókuszálva – fejlesztő játékokat, feladatokat terveztem. Előadásomban ezeket a fejlesztő játékokat teszem közkinccsé, ajánlom jó szívvel.

Kulcsszavak: beszédészlelés, beszédmegértés, fejlesztő játékok, teszt, sorrendemlékezet, képi emlékezet, hallási emlékezet, szókincsfejlesztés, nyelvi készség fejlesztése

Beszédmozdulás

MURÁNYVÁRI ALIZ

Gyurkovics Tibor Óvoda, Általános Iskola és EGYMI, Budapest

alizmuranyvari@hotmail.com

Számos kutatás igazolja a ritmikai készségek pozitív hatásait a nyelvi képességekre: az olvasásra, a matematikai gondolkodásra, a memóriára és az intelligenciára is. A zenei fejlesztések terén zajló hazai és nemzetközi vizsgálatok hangsúlyozzák a ritmikai készségek fejlesztésének fontosságát, ami számos területre fejt ki a pozitív hatását (Janurik–Józsa 2012, 2016a, 2016b). A hallási feldolgozási képességek fejlődésével párhuzamosan hat a fonológiai tudatosságra, a betűzésre és az olvasási teljesítményre (Flaugnacco et al. 2014, Overy 2003, Tiernay–Kraus 2013). Emellett olyan, a tanulásban fontos szerepet betöltő tényezőket is pozitívan befolyásol, mint a figyelem, az emlékezet és a végrehajtó funkciók (Esteki 2013). Első osztályban a számolási készség fejlettségének szintje csaknem olyan arányban függ a harmónia- és ritmushallás fejlettségének szintjétől, mint amennyire az intelligencia befolyásolja azt (Janurik 2010). A ritmikai készségek fejlettsége mindemellett összefüggést mutat a matematikai megértés szintjével és a problémamegoldó gondolkodással is (Gombás–Stachó 2006). A megfelelő fejlődés elősegítése érdekében a ritmikai fejlesztést annak szenzitív időszakának idejére célszerű illeszteni. A fejlődés legintenzívebb időszaka óvodáskorra és kisiskoláskorra tehető (Mucsi 2018).

Kulcsszavak: ritmus, ritmikai készség, ritmus-beszéd-mozgás összehangolása, fonológiai tudatosság, nyelvi képességek

„Egymásra hangolva”

BARNA KÁROLYNÉ

Szent István Katolikus Általános Iskola, Szatymaz

vimoncsi@freemail.hu

Az iskolába kerülő gyerekek eltérő nyelvi fejlettséggel rendelkeznek, ezért az alsó tagozatos nyelv- és beszédfejlesztés során komplex fejlesztő tevékenységet végzünk. Az ebből adódó fejlesztési feladatainkon túl, az integrált nevelés keretei között gondoskodnunk kell a változatos képességdeficittel és magatartási, viselkedési problémákkal küzdő gyerekekről is. A beszédfejlesztési gyakorlatok lehetőséget adnak a nyelvi hátrányok, a szocializációs problémák eredményes kezelésére. A többszólamúságon és együttműködésen alapuló játékos feladathelyzetek a képességfejlesztésen túl egymás elfogadására is nevelik a gyerekeket. A hazai gyermekirodalom műveinek változatos felhasználásával észrevétlenül gazdagodik a gyermekek nyelvi kultúrája. Ha a költészeti alkotásokat dramatikus, mozgásos elemekkel dúsítjuk, a tanórák pozitív élményt nyújtanak a tanulóknak, oldják szorongásaikat, segítik társas kapcsolataikat. Az iskola kedvelt közzéggé válik számukra. Néhány olyan gyakorlaton keresztül érzékeltetem a nyelv- és beszédfejlesztés gazdag tárházát az anyanyelvi fejlesztés iránt érdeklődőknek, amelyek továbbgondolhatóak, osztályra szabhatóak, a pedagógus személyiségéhez igazíthatóak. Gondolatébresztő azok számára, akik kreatívan használják nemzeti kultúránk alkotásait, és érdeklődnek a kortárs művészek alkotási iránt is.

Kulcsszavak: beszédfejlesztés, többszólamúság, ritmus-, figyelem-, memóriafejlesztés, drámapedagógia, konfliktuskezelés, kreatív szövegalkotás

Fejlesztési lehetőségek a bábjátékban

LADÁNYI ÉVA

Eötvös József Főiskola, Baja

ladanyi.eva@ejf.hu

Az előadásban egy olyan bábjáték előkészítési és megvalósítási folyamatát szeretném bemutatni, amely a bajai Eötvös József Főiskola tanító szakos hallgatóival valósult meg. A bábjátékkal nemcsak a produktum színpadra állítása volt a cél, hanem az is, hogy a hallgatókat olyan munkába is be tudjuk vonni, ahol az elsődleges cél a nyelv- és beszédfejlesztés. A kijelölt célokat egy bemeneti mérés alapján határoztam meg. Így állítottam fókuszba a beszédre és a nyelvi fejlesztésre vonatkozó célokat: a megfelelő hangerő, hangszín és beszédtempó megválasztása; a hangsúly és a hanglejtés tartalomhoz alkalmazkodó használata, a helyes beszédlejtés és megfelelő artikuláció fejlesztése, valamint a tanári beszédhez szükséges nyelvhasználat fejlesztése, amely főként a szövegkoherenciára fókuszál. Így született meg *Az üveghegyi királylány* című bábjáték, amely egy olyan tematikára épül, ahol az iskoladramaturgia fakultáció és a bábmódszertan kurzus ismeretanyagát dolgoztuk össze Horváth Csaba Árpád kollégámmal. Az előadásomban a tantárgyi integráció dráma- és mesepedagógiára épülő elemeit szeretném bemutatni.

Kulcsszavak: nyelv- és beszédfejlesztés, bábjáték, drámapedagógia, báb, mesefoglalkozás

Szókincsfejlesztés népmesékkal

DENCs KRISZTINA

Csongrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, Szeged
SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Szeged, Magyar és
Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék
csmpsz.dencskrisztina@gmail.com

A szókincs az egyik fontos tényezője az olvasási és a tanulási képesség fejlődésének. Gyakorló gyógypedagógusként arra voltam kíváncsi, hogy a kisebb szókincsű gyermekek intenzív szókincsfejlesztésével milyen eredményeket lehet elérni.

Miután kiválasztottam azokat a gyermekeket – 1 lányt és 3 fiút –, akiknek szegényes a szókincs, felvettem velük Lőrík József: *Szó? Nem szó?* tesztjét, melynek eredménye alapján igazolható volt a szókincsfejlesztő tréning szükségessége. A tréninghez Illyés Gyula: *Hetvenhét magyar népmese* című könyvéből választottam 16 mesét. A mesékből kigyűjtöttem azokat a szavakat, amelyeket a diákok vélhetően vagy nem ismernek, vagy kevés szinonimát tudnak hozzájuk rendelni. Ezután megszületett egy mintaóraterv, amelynek segítségével 13 mesét dolgoztunk fel. Az online kitölthető, visszamérő szókincseszteszt eredményei igazolják, hogy az a diák, aki az előzetesen felvett teszten jobb eredményt ért el, a szókincseszteszten is megfelelő teljesítményt nyújtott; a többiekéről az állapítható meg, hogy azok a diákok, akik a foglalkozáson aktívabbak voltak, a végső visszamérő teszten is jobb eredményt értek el. Mindezek alapján elmondható, hogy az intenzív szókincsfejlesztő időszak során a tanulók szókincsé gyarapodott.

Kulcsszavak: szókincs, szókincsfejlesztés, népmese, mesefeldolgozás, online szókincseszteszt

Szókincsfejlesztő kártyák felhasználási lehetőségei a tanórán

HARKAI ANITA

Csáki Lajos Általános Iskola, Topolya

harkaianita92@gmail.com

Előadásom célja, hogy bemutassam a szókétyákban rejlő fejlesztési lehetőségeket az anyanyelvórákon és az idegen nyelv oktatása során. A szókétyákkal nemcsak a szókincsét bővíthetjük, hanem használatuk során a figyelem, a memória és a beszédkézség is jelentősen fejlődik a tanulóknál. Bemutatok pár, a munkám során jól bevált, szókétyákkal játszható feladatot, illetve azok megvalósításának módját. Részletezem, miért látom ebben a módszerben a sikeres tanulás folyamatát, hogy mik az előnyei a szókétyákkal való tanulásnak. Leírok néhány gyakorlati ötletet, amivel segíthetjük a kommunikációs készségek fejlődését is, például a szerepjátékokon keresztül. A játékok, a feladatok során fontos, hogy a motivált állapot hosszú távon fenntartható legyen, amit a folyamatos sikerélményérzettel, dicsérettel érhetünk el, vagy olykor a versenyszerű helyzetek kialakításával, valamint az életszerű feladatok gyakorlásával.

Kulcsszavak: szókétya, anyanyelvóra, idegennyelv-oktatás, szókincsfejlesztés, beszédfejlesztés

A beszéd- és értelemgyakorlatok tantárgy célja, tartalma és módszertana Nagy László vezérkönyve alapján

JUHÁSZ VALÉRIA

SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Magyar és Alkalmazott

Nyelvészeteti Tanszék

juhaszvaleria@jgypk.szte.hu

Előadásomban Nagy László 1871-ben írt *Vezérkönyv a beszéd- és értelemgyakorlatok tanításában – a népiskolák első és második osztálya számára* című tantárgyi útmutatóját elemzem annak célja, módszertana és tartalma alapján. Kiemelt figyelmet fordítok azon elemekre, amelyek kritikai értékelés után újra beépíthetők lennének a mai oktatásba. Nagy módszertanának alapja az induktív tanulás a szemléltetésen és a szemléletességen keresztül. Bemutatom, hogy ez a tantárgy multidiszciplináris szemléletben, a tantárgyi integrációt megvalósítva készítette elő egyrészt az írás- és olvasástanítás technikai megalapozását, például használati tárgyak vonalrajzait használva az íráselemek előkészítésénél, a memóriát is erősítő rímes, ritmusos versek együttmondásával, a kórusban való feleléssel, valamint a fonématudat kialakításával. Másrésztől olyan mondatok megtanításával és begyakoroltatásával fejlesztette a beszédértést, illetve a szövegalkotást, amelyek nyelvi formába öntve képezték le a körülöttünk lévő világ összefüggéseit és az arról való gondolkodást. Nagy fontosnak tartotta a fogalmak viszonyainak tanítását, a faj- és nemfogalom kialakítását, a felosztást és osztályozást, a részegész viszonyokat, a részekre bontást, az összehasonlítást: a hasonlóságok és különbségek megfigyelését, a gondolkodásra nevelést.

Kulcsszavak: beszéd- és értelemgyakorlatok, írás-olvasás előkészítés, fonématudat, beszédértés-fejlesztés, szövegalkotás-fejlesztés

Diskurzusjelölők korpuszalapú vizsgálata a *de viszont-tal* és a *hát-tal* kapcsolatos nyelvi babonák kapcsán

ERDEI TAMÁS

SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Magyar és Alkalmazott

Nyelvészeti Tanszék

erdeit@jgypk.szte.hu

A magyar közoktatásban, elsősorban – de nem csak – a magyar-órákon ma is elhangzik, hogy „nincs olyan, hogy *de viszont*”, illetve, hogy „*háttal* nem kezdünk mondatot”. Jelen előadásban utalok rá, hogy ezt a két megbélyegzett kifejezést mi célból használják a beszélők: diskurzusjelölőként a pragmatika szintjén attitűdöket fejeznek ki, és a diskurzus irányításában vesznek részt. Ennek megfelelően mind a *de viszont*, mind a *hát* számos funkcióval bír, ezeket a téma magyar nyelvű szakirodalma alapján ismertetem. A *deviszont* (ebben az egybeírt formában) 2014-ben a következő funkciók megjelölésével került be a Magyar nyelv nagyszótárába: a várákosnak, elvárásnak nem megfelelő kijelentést vezet be; a nem várt következményt emeli ki; az egymást nem korlátozó kijelentéseket kapcsolja össze szembeállító ellentétes viszonyban, valamint hozzátoldó vagy fokozó kapcsolatos viszonyt is jelöl. A *hát* (mondatkezdő és a nem mondatkezdő pozícióban egyaránt) legtípikusabban bizonytalanságot, hezitációt, gondolkodást fejez ki; de alkalmazzák udvariassági stratégiaként; kérdések és felszólítások nyomatékosítására; válaszelölőként; értékelő és érzelmi többlettartalom kifejezésére; fordulat, magyarázkodás vagy önjavítás jelzésére; megnyilatkozások összekötésére is.

Részben a szakirodalom, részben korpuszokban lefuttatott keresések alapján mutatom meg, hogy a *de viszont* és a *háttal* kezdett mondat több száz éve a magyar nyelvhasználat része, a nyelvhelyességi hibaként való feltüntetésük ellenben csupán néhány évtizedes múltra tekint vissza. A Magyar Nemzeti Szövegtárból mindkettőre nagyszámú példa található, és a gyakoriságok elemzése alapján megállapítható, hogy – mint a diskurzusjelölők általában – leginkább a beszélt nyelvben jelennek meg. A Magyar Történeti Szövegtárból jól adatható azonban az is, hogy a magyar irodalmi kánon szinte minden tagja használja ezeket műveiben. Továbbá ezen korpusz alapján ábrázolom diakrón eloszlásukat az újmagyar korban. Végül egy másik diakrón korpuszból, a Történeti Magánéleti Korpuszból adok példákat arra, hogy az évszázadok során az ország szellemi elitje – köztük a legműveltebb főnemesekkel és

egyházi személyekkel – is használta a tárgyalt kifejezéseket. A két diakrón korpuszból és a magyar nyelvű munkákból az is kiderül, hogy a beszélt nyelven túl mindig is alkalmazták őket magánlevelekben, bírósági jegyzőkönyvekben, valamint tudományos (köztük nyelvészeti) és szakmai szövegekben is.

Kulcsszavak: *hát, de viszont*, nyelvi babona, korpusz, korpusz-lekérdezés

Most akkor csütörtököt vallunk – vagy kudarcot mondunk? Szóláskeveredés, szótévesztés az élőbeszédben és a médiában

SULYOK HEDVIG

SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Magyar és Alkalmazott

Nyelvészeti Tanszék

sulyok@jgypk.szte.hu

A média világa (legyen az papíralapú vagy internetes újság, tv, rádió), de sok élőbeszédbeli diskurzus is gyakran szokatlan hangzású és értelmű frazeológiai egységeket produkál: a hasonló szerkezetű és/vagy jelentésű szólások – különböző okok miatt – egyszerre aktiválódnak a mentális lexikonban és – kontaminálódva – szóláskeveredéseket hoznak létre, melyek gyakran képzavart is okoznak (*a tervünk kútba fulladt < kútba esett x kudarcba fulladt*).

A kontaminálódást az a körülmény is elősegítheti, ha a szólások valamelyik alkotóelemének a jelentése már elhalványult, szemantikailag meggyöngült, és az aktuális társadalmi-műveltségi viszonyok közt használójának nehezen értelmezhető, viszont felépítése, ritmusa hasonlít egy másik szóláshoz, szóláshasonlathoz (vö. *nem enged a huszonegyből [negyvennyolcból]; körbehordozza, mint a véres rongyot [kardot]*). A bulvársajtó, a divat- és gasztromagazinok, valamint a sportlapok hasábjain számtalan példát találunk az idiómakeveredésekre, csakúgy, mint a szótévesztésre.

A szótévesztésnek is számtalan oka lehet, gyakran paronimák között jön létre (*ökonómikus – ökumenikus, kézfogó – kézfogás*), de szótévesztés forrása lehet a világról, valóságról vallott téves ismeret is (*egyházfi – egyházfő; cölibátusban él – magányosan él*). A szólás- és szótévesztés nem csak műveltségi kérdés; az idősebb és középgeneráció még gyakrabban használ (vagy aktív-passzív szókincsében őriz) idiomatikus kifejezéseket, a fiatalabb nemzedék viszont – sokszor a régebbiek mintájára – újakat alkot, amelyek, bár efemer életűek, formagazdaságukkal, variabilitásukkal, szlenges hangulatukkal produktív réteget képezik az ifjúsági és diáknyelvnek (*Sok könyvtár közt elvész a fájl; Annyira vagy eredeti, mint egy fénymásolat; Betakarlak, mint Moszkvát a hó*). Az előadás több oldalról igyekszik megvilágítani a témát: a jelenség mögött ok-okozati viszonyokat, összefüggéseket keres – figyelembe véve a mentális lexikon szervezettségét is.

Kulcsszavak: *szóláskeveredés, szó- és jelentéstévesztés, paronima, mentális lexikon*

A kreatív írás-tanítás és gyakorlatok

BASCH ÉVA

SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Magyar és Alkalmazott

Nyelvészeti Tanszék

basch@jgypk.szte.hu

A kreatív írás mára már széles körben ismert fogalommal vált: nemcsak a majdani írók számára szóló foglalatosság, hanem mind a köz-, mind pedig a felsőoktatásban is fontos szerepet játszó tevékenység. Először magának a kreativitásnak a mibenlétét járom körül, majd definiálom a fogalmat, bemutatom a kreativitás jelentőségét, néhány alaptípusát, valamint azt, hogy miként lehet kialakítani és fejleszteni e képességet a kreatív írás alkalmazásával. Az előadából kiderül, hogy milyen módszerek, attitűdök szükségesek a (nem csak professzionális) kreatív íróvá váláshoz, illetve az is, hogy miben áll a művek megítélésének problematikája, továbbá az, hogy milyen módszerekkel, szempontrendszerrel lehet könnyebbé tenni az elkészült szövegek értékelését. Két modell segítségével az írástudás fejlődése is nyomon követhető, ezek egyszersmind segítik az írásművek bírálatát is. A továbbiakban a közoktatásbeli kreatív írás-órákon szokásos standardként alkalmazott gyakorlattípusokat foglalom össze, majd olyan feladatokat mutatok be, amelyeket az egyetemi oktatásban próbáltunk ki. Végezetül olyan munkaformákat és gyakorlatokat ajánlok, amelyek tovább gazdagítják a kreatív írás-oktatás lehetőségtárát.

Kulcsszavak: kreativitás, kreatív írás, műértékelés, gyakorlatok, munkaformák

A beszéd és kommunikáció fejlesztésének logopédiai vonatkozásai

Szekcióvezető: Tóthné Aszalai Anett

Hangfejlesztő szondák alkalmazása a logopédiai gyakorlatban

KELEMEN MÁRTA

SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Gyógypedagógus-képző

Intézet, Szeged

kelemen.marta@jgypk.szte.hu

A magyar logopédiai szakirodalom nem bővelkedik olyan írásokban, amelyek a logopédiai segédeszközök témakörét célozták volna meg vizsgálódásukkal. Az előadás hiánypótló folyamat elindítója abban a tekintetben, hogy a logopédiai segédeszközök körének és definíciójának meghatározását is céljául tűzi ki, továbbá lehetséges felosztási szempontokkal bővíti a fogalmi meghatározás körét.

A logopédiai gyakorlati terápiás tevékenység kiemelt területe az artikulációs zavarok terápiája, melynek kulcsfontosságú lépése a hangfejlesztés folyamata. Az előadás két lehetséges kiegészítő beszédterápiás eszközkészlet bemutatására vállalkozik. A Rau-féle hangfejlesztő szondák és a Speech Buddies alkalmazása nem minden esetben szükséges ugyan az artikuláció javítását célzó logopédiai kezelés során, azonban szükség esetén nagyban megkönnyíthetik a logopédus feladatát és lerövidíthetik a terápiás időtartamot.

Kulcsszavak: logopédia, artikulációs zavarok terápiája, logopédiai segédeszközök, beszédterápiás szondák, hangfejlesztő szondák

A szerbiai inkluzív oktatási rendszer hiányosságai és lehetőségei – beszédfejlesztő foglalkozások az Ügyes Tanodában

BAGÁNY ÁGNES

PTE Bölcsészettudományi Kar „Oktatás és Társadalom”

Neveléstudományi Doktori Iskola, Pécs, Magyarkanizsa, Szerbia

baganyagnes@gmail.com

BÚS SZUZANNA

Gyöngyszemeink Iskoláskor Előtti Intézmény, Magyarkanizsa, Szerbia,

vsuzy@gportal.hu

A szerbiai oktatási rendszer változásával együtt bevezették az inkluzív oktatást, ahol a különleges bánásmódot igénylő tanulók a többségi tanulók között tanulhatnak egyéni oktatási program keretén belül. Az elmúlt 10 évben gyakorlatot szereztünk a különböző megküzdési stratégiák kialakításában, de továbbra is számos akadályba ütköznek a pedagógusok. A jelenlegi oktatási rendszerben az anyagi, tárgyi és személyi feltételek kevés esetben mondhatók kielégítőnek. Jelen előadás betekintést nyújt egy vajdasági kezdeményezésbe, amely néhány elszánt pedagógus összefogásával valósul meg. Célunk a különleges bánásmódot igénylő gyerekek iskolára való felkészítése, nyelv- és beszédfejlesztő, valamint komplex gyógypedagógiai fejlesztő tevékenység megvalósítása.

Kulcsszavak: inklúzió, fejlesztés, Ügyes Tanoda, beszédfejlesztő foglalkozások

A Hófehérke Óvodai Fonológiai Tudatosságot Fejlesztő Program tapasztalatai

PÁSZTOR LILLA

*Csongrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Szegedi Tagintézménye,
Szeged*

logoliko@gmail.com

TÓTHNÉ ASZALAI ANETT

*SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Gyógypedagógusképző
Intézet, Szeged*

aszanett@jgypk.u-szeged.hu

Napjainkban egyre nagyobb figyelmet kap a fonológiai tudatosság kérdésköre, fejlesztési lehetőségei. Az előadásban a Hófehérke Óvodai Fonológiai Tudatosságot Fejlesztő Program kerül bemutatásra, melyet egy iskolába lépés előtt álló óvodai csoport számára készítettünk. A programot egy bemeneti vizsgálatra, valamint az óvodapedagógusokkal folytatott interjúra építettük. A gyerekeket a Lőrík és Májercsik által kidolgozott „Iskolába lépő és 1. osztályos gyermekek néhány olvasási-írási alapkészségének vizsgálata” Hangtani tudatosság teszt feladataival mértük fel. Az óvodai csoportban megvalósuló 10 hetes intenzív fejlesztés gyakorlatba ágyazottan, a logopédus és az óvodapedagógusok aktív együttműködésével valósult meg. Eredményeink szerint a tréningen részt vevő óvodások a kimeneti vizsgálat során átlagosan 23,25%-kal teljesítettek jobban. Az utómérés alkalmával nemcsak több helyes választ tudtak adni, hanem mindezt jelentősen kevesebb reakcióidővel produkálták. A fejlesztőprogram jó mintául szolgálhat a szakemberek közötti együttműködéshez, a gyermekek fonológiai tudatosságának fejlesztéséhez, így segítve elő az óvoda-iskola közötti sikeres átmenetet.

Kulcsszavak: fonológiai tudatosság, logopédiai fejlesztés, óvodások, óvoda-iskola átmenet

A társművészetek szerepe a 3–7 éves korosztály kommunikációs készségének fejlesztésében

Szekcióelnök: Magonyné Varga Emőke

Kapcsolatteremtés a tündérmesékben

BÁRDOS JÓZSEF

Neumann János Egyetem, Kecskemét

bardos.j@gmail.com

Az előadás kiindulópontja, hogy gyermekeinknek gyakran gondot okoz a köszönés, a megszólítás. Ha ennek okait keressük, rá kell döbbernünk, hogy a mai magyar nyelvhasználatban ezek általános problémaként mutatkoznak.

A XVII. századig a magyar nyelvhasználatban általános volt a tegezés. A társadalmi tagozódás erősödésével, bonyolultabbá válásával lassanként terjedni kezdett a magázó forma, de ekkor is elsősorban az uralkodó osztályok tagjai között. Ekkoriban alakult ki az a kettősség, amelynek lényege a nyelvészociológiába vezet át. Tudniillik, hogy a társadalmi hierarchiában fölfelé kötelezővé vált a magázás, míg lefelé továbbra is elfogadott volt a tegezés.

Az általános tegező forma csak a népmesékben élt tovább. A társadalmi hierarchia szerinti megkülönböztetés napjainkig érezteti hatását, ráadásul sokféle álegyenlőség és egyenlőtlenség bonyolítja tovább a helyzetet (pl. tanárok, orvosok egymás közt, férfiak és nők, főnökök és beosztottak, szülők és gyerekek, óvónők és gyerekek, illetve tanárok és gyerekek). Természetesen ezzel együtt járt a köszönés változása is. A köszönések java kikopott a használatból, a megmaradt (torzult) formák használata kissé udvariatlan stílusértékűvé vált.

A megszólítás módjában azonban lényegében máig tovább él, a tündérmesékben jellemző „foglalkozásnév + úr, úrfi, asszony, kisasszony (bár ez utóbbi problematikus, mettől meddig, kinek lehet mondani?). A gyerekeknek viszont bátran ajánlható a foglalkozásnév + bácsi, néni formula, míg aztán valamikor a kamaszkor táján belenőnek az általános zűrzarba.

Kulcsszavak: köszönés, megszólítás, tündérmese, nyelvhasználat, hagyomány

A színhagyományozás egyik legújabb kori magyar példája – avagy érintkezés nem „membránon keresztül”

DARÓCZI GABRIELLA

ELTE Tanító- és Óvóképző Kar, Budapest

daroczi.gabriella@tok.elte.hu

Az előadásban azt vizsgálom meg, hogy milyen eljárásokkal, technikákkal válik élővé egy ősi irodalmi forma a kisgyermek és szülei interakciójában kiépülő játékhelyzetekben. Az előadás anyagát jelentő játékhelyzetek Magyarországon, s már határainkon túl is, a magyar ajkú területeken a Nemzetközi Forrai Katalin-díjas zenepedagógus, Gróh Ilona kezdeményezésére létrejött Ringató-mozgalom szervezésében váltak ismertté. A mozgalom célja az, hogy gyermek és szülő bonthatatlan kapcsolatának átesztétizálásával váljanak a szereplők valójában zenei és irodalmi élmények létrehozóivá. E játékhelyzetekben a játék motivátoraiként és fenntartóiként kulcsszerepe van a játékmestereknek, azaz a foglalkozásokat hangszeres játékkal, énekkel, játékos mozdulatokkal építő foglalkozásvezetőknek. Technikájuk, eljárásaik által a mondókabeszéd hatása megsokszorozódó erővel hat gyermekekre, felnőttekre egyaránt a különféle pszichikus modalitások intermedialitásának köszönhetően. Elemel a konkrétól, és az „itt és most” helyzetében kínálja fel a fikció autonóm világát létrehozóinak.

Kulcsszavak: mondóka, komplex játékhelyzet, koordináció, befolyásolás, artikulált önkifejezés

Az óvodáskori olvasóvá nevelés kommunikációs módjai

URBANIK TÍMEA

SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Művelődéstudományi

Intézet, Szeged

u-time@jgypk.szte.hu

Az óvodáskori olvasóvá nevelés lehetséges hatásainak számbavétele után a hazai könyvtárszakma egyik kiemelkedő lehetőségének, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár „Múzeumi és könyvtári fejlesztések mindenkinek” pályázatában megvalósított felmérés eredményeinek bemutatása következik. A felmérésben két alkalommal – 2017-ben és 2019-ben – országos reprezentatív kutatást végeztek a hazai 3 és 18 év közötti lakosság olvasási és könyvtárhasználati szokásairól. Korábban ilyen átfogó, az iskoláskor előtti, a 3–6 éves gyerekek literációs szokásait is felmérő kutatás nem készült. A kérdőíves vizsgálat koncepciójának újszerűsége, hogy a még nem olvasó gyerekek könyvekhez kapcsolódó szokásait is vizsgálja, és összehasonlítási lehetőségeket kínál a két kérdezési időpont és a többi korosztály között is. A 3–5 éves korosztályban a felolvasás, az illusztrációk nézegetése, a bontakozó írásbeliség tendenciái is láthatóvá válnak valamelyest a szülők szűrőjén keresztül. A kérdőív vizsgálja az olvasási szokásokat, az olvasói ízlést, a könyvbeszerzési szokásokat, a házi könyvtárat, a könyvtárlátogatási, könyvtárhasználati szokásokat és a médiahasználatra vonatkozóan is tartalmaz kérdéseket. Az eredmények bemutatása után az olvasóvá nevelést segítő könyvtári programokból és kiadványokból szerepel néhány példa, melyek – a szülők mellett – az óvodapedagógusoknak, könyvtárosoknak is segítséget nyújthatnak az óvodás korosztállyal való foglalkozáshoz.

Kulcsszavak: olvasáskutatás, óvodáskori olvasóvá nevelés, literáció, olvasási szokások, könyvtári olvasásnépszerűsítő programok

Mondd, hogy csííz! – A fénykép mint „valóság”, a fénykép mint (fikciós) kép szerepe, használata kisgyermekkorban

VISY BEATRIX

Országos Széchényi Könyvtár, Budapest

visy.beatrix@oszk.hu

A több tudományterületet felölelő *visual studies* a képek vizsgálatának új – filozófiai, esztétikai, antropológiai, társadalmi – kontextusait nyitotta meg. Ebben az interdiszciplináris térben a *képi fordulat* bejelentése, valamint az önálló képelméletek igényével fellépő teóriák egy újfajta világtapasztalás, valóságlátás korszakát „hirdették” meg. Továbbá felhívták a figyelmet minden, így a képi reprezentáció heterogenitására is, kép és nyelv, általánosságban a különféle jelrendszerek együttműködésére.

A fotográfia évszázadok óta vitatott státusza és (esztétikai) megítélése ebben az interdiszciplináris közegben jóval kevesebb heves vitát generál. Ezek közül a legfeszítőbb kérdés mindig is a *fénykép realitásának*, valósághoz való viszonyának problémája volt, amely leginkább szemiotikai-szemiológiai megközelítést kapott. E legfőbb kérdések mellett előadásomban a fényképet övező elméleti kérdések közül leginkább azokat érintem, amelyeknek felvetései hasznosíthatók a kisgyerekek fotóhasználatában, vizuális nevelésében. Ennek során hangsúlyozom, hogy a fénykép mint a valóságból kiszakított, keretezett, megválasztott nézőpontú kép, amelyet különféle hétköznapi, társadalmi felhasználásai tovább kontextualizálnak. Beszélek a fotó tér-idő komponenseiről, időhöz (pillanathoz) való viszonyáról, ennek kapcsán vizsgálom a fénykép és emlékezet kötelékeit is. A fénykép mint affektív argumentum az *identitáskeresés* „látványos” eszköze is. A fényképekről való beszélgetések során nélkülözhetetlen tudatosítani a *fényképleírás* jellegzetességeit, a befogadás, a pásztázás irányát is.

Kulcsszavak: visual studies, képi fordulat, fénykép, vizuális nevelés, emlékezet

Mi van a képen? A pedagógus és a kisgyermek közti nyelvi-képi kommunikáció metodológiai kérdései

MAGONYNÉ VARGA EMŐKE

SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Alkalmazott Pedagógiai Intézet, Szeged

v.emo21@gamil.com

Az előadás a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Karán tartott Kommunikációs készségfejlesztés kurzus keretében végzett mérések adataira támaszkodva mutatja be a három-hat éves gyermekek képi percepciójának néhány jellemzőjét. A nyelvi reprezentációban megjelenő, a téri relációk észlelésével összefüggő sajátosságokra fókuszál. Vizsgálja a képi entitás és a gyermek valóságos tárgyi környezete közti különbségtétel, valamint a képi látvány szkennelésének életkori jellemzőit. Az illusztrációk megtekintésének apropóján elhangzó felnőtt-gyerek közti beszélgetések tanulságaira alapozva mutatja be a három- és a hatéves alanyok szimbolikus és analogikus gondolkodásának meghatározó tényezőit, továbbá felhívja a figyelmet arra, hogy az óvodai nevelésben a szótól a kép felé haladó készségfejlesztési eljárásokhoz hasonlóan a képtől a szó felé tartó irányok célzott kiépítésére is szükség van.

Kulcsszavak: kommunikáció, percepció, nyelvi reprezentáció, kép, hely- és térvizonyok

Idegennyelv-tanítás

Szekcióvezető: Basch Éva, Sulyok Hedvig

A tanult szókincs játékos gyakoroltatásának kezdeti lépései gyakorlati példák segítségével a kisgyermekkorú idegennyelv-oktatásban

TÓTH ORSOLYA

SZTE Juhász Gyula Gyakorló Általános és Alapfokú Művészeti

Iskolája, Napközi Otthonos Óvodája, Szeged

ursula.toth@gmail.com

Korunk meghatározó tendenciáit figyelembe véve, miszerint megnőtt az igény a korai idegennyelv-fejlesztés iránt, előadásom három pillérré épül: a nyelvelsajátítás folyamata, ezen belül a szókincs fejlettsége anyanyelven, illetve ennek idegennyelv-tanítással kapcsolatos következményei, az adott korosztály életkori sajátosságai, az adott életkorban bekövetkező változások vizsgálata és a játékpedagógia, ezen belül is a drámapedagógia életkori, pedagógiai, valamint oktatási szempontú vetülete.

Az előadás első felében a szókincsfejlesztés fontosságából kiindulva eljutunk az alkalmazható szókincsfejlesztési technikákhoz. A választott korosztály témához kapcsolódó életkori sajátosságait kiemelve láthatjuk, hogy kisgyermekkorban a tanulási folyamat során milyen fontos szerepet tölt be a játék.

Az előadás második felében felvázolom a szókincsfejlesztésben eredményesen alkalmazható szabályjátékok jellemzőit és típusait, majd két általam használt és bevált játékot ismertetek, illetve – a teljesség igénye nélkül – ezek többféle változatát is, hiszen a variációs lehetőségeknek csak saját kreativitásunk szab határt. A két konkrét játék (Make the right order! és Living memory) részletes leírásával bemutatom, hogyan lehet gyakoroltatni a már tanult szavakat, egyszersem fejlesztve a koncentrációt, az önfegyelmet és a memóriát. A variációs lehetőségek ismertetésével pedig azt is bizonyítom, hogy egy alapjátékot szabadon formálhatunk a csoport igényeinek megfelelően. A bemutatott játékokat a kisgyermekkorú idegennyelv-oktatásban az első és második osztályosok szókincsfejlesztése során alkalmaztam.

Kulcsszavak: drámapedagógia, gyakorlás, idegennyelv-oktatás, játék, kisgyermekkor, szókincsfejlesztés

Szókincsvizsgálat 10–14 éves korú vajdasági gyermekeknél az anyanyelv-elsajátítás és az idegennyelv-tanulás összefüggéseiben

MOLNÁR KERI EDIT

Kis Ferenc Általános Iskola, Telecska, Szerbia

SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Szeged, Magyar és

Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék

editta92@gmail.com

Jelen előadás a nyelvek kölcsönösen egymásra gyakorolt hatásán alapuló elméletből indult ki, ez képezte egy vajdasági kisiskola felsős diákjaival végzett kutatásom háttérét. A munkámban a tanult idegen nyelvi és az anyanyelvi szókincs között vontam párhuzamot; a hangsúlyt a magyar szókincs fejlettségére helyeztem, és ennek alapján vizsgáltam meg a tanterv szerinti követelmény által előírt szavak és kifejezések százalékban kifejezett eredményeit. A kutatásban 30 magyar anyanyelvű, felsős diák vett részt, akik a szerb nyelvvel mint környezeti nyelvvel találkoznak, az angolt pedig 7 éves koruktól kezdve iskolai keretek között tanulják. Először egy 5 nehézségi szintű teszttel mértem fel a gyermekek magyar szókincsét, majd korosztályra bontva állítottam össze egy angol nyelvű szókincstesztet. Az eredmények kiértékelése során azt kívántam bizonyítani, hogyha a tanulónak anyanyelvén gazdag a szókincse, az előre meghatározhatja az idegen nyelven szerzett tudás sikerességét.

Kulcsszavak: anyanyelvi szókincs, idegen nyelvi szókincs, szókincsteszték, környezeti nyelv, nyelvek kölcsönhatása

Az idegen nyelvi kommunikáció fejlesztése – a spontán szabad beszélgetés módszeréről

SZAKTER ZSUZSA

SZTE Juhász Gyula Gyakorló Általános és Alapfokú Művészeti

Iskolája, Napközi Otthonos Óvodája, Szeged

szakterzs@gmail.com

Magyarországon gyakran éri az a vád az iskolai idegennyelv-oktatást, hogy a tanulók néhány év tanulás után sem képesek a legalapvetőbb célnyelvi kommunikációs szándékokat teljesíteni, és az idegen nyelv használatának képessége jelentősen elmarad az Európai Unió tagállamaiéhoz képest. Előadásom célja az, hogy az idegen nyelvi órákon hogyan indítsunk spontán, szabad beszélgetéseket. A tanmenetben előírt tananyagtól való alkalmi eltéréssel a tanulók bizonyos nyelvi készségei eredményesebben fejleszthetők, mint a tananyaghoz való szigorú alkalmazkodással. Bemutatom, miben látom a különbséget a kommunikatív nyelvoktatás előre meghatározott nyelvi szituációi és az azonnali spontán reakciót igénylő beszédhelyzetek között. Kitérek arra, hogy a beszédképesség tudatos, folyamatos és fokozatos fejlesztésével a tanulók hogyan lesznek képesek a kreatív nyelvhasználatra olyan beszédhelyzetekben, amelyekben előzetes „felkészülés” nélkül kell a célnyelven kifejezni a gondolataikat. Bemutatom a spontán kommunikáció jellemzőit, nehézségeit és motivációs erejét, a célnyelvi kommunikációt támogató verbális és nonverbális technikák (mimikai eszközök, gesztusok, szupraszegmentális eszközök) szerepét, továbbá ismertetek néhány, az életkornak és érdeklődési területeknek megfelelő feladattípust is.

Kulcsszavak: motiváció, célnyelvi kifejezőképesség fejlesztése, improvizáció, tudatos tervezés, fokozatosság

Kommunikációfejlesztés az alsó tagozatos németnyelv-órán a drámapedagógia eszközeivel

GYURIS EDIT

SZTE Juhász Gyula Gyakorló Általános és Alapfokú Művészeti Iskolája, Napközi Otthonos Óvodája, Szeged
gyurisedit@gmail.com

Napjaink köznevelésében egyre nagyobb teret hódít a drámapedagógiai eszközök alkalmazása a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységeknél is. Ez alól az idegennyelv-oktatás sem kivétel. Iskolánk egy többcélú köznevelési intézmény, ahol az általános iskolai oktató-nevelő munka mellett alapfokú művészeti oktatás is folyik. Idegennyelv-szakos kollégáimmal ezért közösen kidolgoztunk egy olyan belső pedagógiai innovációt, amely sikeresen ötvözi az emelt szintű idegennyelv-oktatás és a színjáték művészeti ág elvárásait. Előadásomban egy rövid elméleti áttekintés után bemutatom iskolánk idegen nyelvi innovációjának lényegét, ezt követően a 6–10 éves gyermekek németnyelv-tanulását segítő gyakorlati példákkal igazolom a drámapedagógiai módszerek (drámajátékok, gyakorlatok, közös dramatizálás) alkalmazásának létjogosultságát és hatékonyságát a németórán. A drámás eszközök nyelvórai használata nem kötelező, de sokéves szakmai tapasztalom alapján bármely nyelvtanulási szinten hatékony lehet.

Kulcsszavak: drámapedagógia, német nyelv, kisgyermekkorai nyelv-oktatás, dramatizálás, kommunikációfejlesztés

A „szatellitgeneráció” német nyelvtani kompetenciái

MESTER RÉKA

SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Szeged, Magyar és

Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék, Szeged

mesterreka96@gmail.com

A kétnyelvűséget több oldalról, az alkalmazott nyelvészet számos részterületéről lehet megközelíteni. Maga a fogalom vonatkozhat egyénekre, csoportokra, közösségekre, de akár társadalmakra is, és arra a jelenségre utal, amikor ezek az egyének, csoportok, közösségek a hétköznapi kommunikációjukban szükségszerűen használnak két vagy több nyelvet. Előadásom témája a bilingvizmus, ezen belül is a korai kétnyelvűség azon esete, amikor a kisgyermek idegennyelv-tudása az idegen nyelvű televíziós programok – az úgynevezett szatellitantenna – segítségével alakul ki. A felmérésben 14, már szakképzettséggel rendelkező germanisztika alapszakos bölcsész vett részt, ebből 7 az idegen nyelvű televíziós programok által sajátította el, 7 pedig oktatási keretek között, szervezeten tanulta a német nyelvet. Mindkét csoport nyelvi és grammatikai kompetenciáját vizsgáltam, a nyelvtani készségen belül is a főnevek nyelvtani nemének beazonosítását és a melléknévragozást; előadásom ezen kutatás eredményeiről számol be.

Kulcsszavak: kétnyelvűség, gyermekkori kétnyelvűség, idegen nyelvű televíziós műsorok, nyelvi kompetencia, grammatikai kompetencia

A felnőttek motivációi és attitűdjei az idegennyelv-tanulásban

TEKNŐS VIKTÓRIA

Katedra Nyelviskola Kft., Kecskemét

viktorateknos@gmail.com

Előadásom nem a nyelv vagy a kommunikáció, hanem a nyelv használójának vizsgálatára helyezi a hangsúlyt, így pedagógiai-pszichológiai megközelítésből ismerteti a motiváció és az attitűd fogalmát, illetve ezek lehetséges típusait. Ezek a tényezők fontos szerepet játszanak az idegennyelv-tanulásban, a hallgatók ezek alapján (is) megkülönböztethetők. Az idegen nyelvi oktatás során – a kommunikáció- és beszédfejlesztésen túl – az idegennyelv-oktatásban részt vevő tanulókkal, valamint a nyelvtanulással kapcsolatos motivációjukkal és attitűdjükkel is érdemes foglalkozni, tekintve, hogy a sikeres nyelvoktatásban kulcsszerepet játszik a hallgatók belső mozgatórugóinak, beállítódásának milyensége, ezért a nyelvoktató számára alapvetően fontos ezek ismerete és figyelembevétele.

A motiváció és az attitűd fogalmának, mibenlétének, illetve ezek típusainak bemutatása után a saját németnyelv-oktatói tapasztalataim alapján, konkrét nyelvtanulói példák ismertetésével bizonyítom, hogyan függ össze a nyelvtanulói motiváció az attitűddel, hangsúlyozva mindezek fontosságát az idegennyelv-tanulásban.

Kulcsszavak: attitűd, intrinzik motiváció, kognitív stílus, viselkedés, viszonyulás

Angol igeidők szóbeli gyakoroltatása kommunikatív módszerrel

ALBERT MÓNIKA

SZTE Juhász Gyula Gyakorló Általános és Alapfokú Művészeti Iskolája, Napközi Otthonos Óvodája, Szeged

albert.monika@szte.hu

Az előadás a kommunikatív idegennyelv-oktatás módszertanára építve mutatja be az angol igeidők tanításának egy lehetséges módját. A főbb kommunikatív feladattípusok: a játék, a természetes kontextusba helyezést szolgáló tevékenységek, a készségek integrálását célzó tevékenységek és a személyes bevonódást ösztönző feladatok – egymástól gyakran nehezen elkülöníthető fajtái közül – a játék, a játékos feladatok bemutatása áll a középpontban főként a személyes bevonódást mint motivációs eszközt is magában foglaló tevékenységekkel. A kerettanterv 5–8. osztályos tananyagának megfelelően három jelen idejű, két múlt idejű és egy jövő idejű angol igealak játékos szóbeli gyakoroltatásához ad ajánlásokat, ötleteket az előadás.

Kulcsszavak: kommunikatív idegennyelv-oktatás, játékos nyelvtanulás, angol igeidők szóbeli gyakoroltatása

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók idegen nyelvi kommunikációjának fejlesztése

MEGGYESNÉ HOSSZU TÍMEA

SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Gyógypedagógus-képző

Intézet, Szeged

meggyestimea@jgypk.szte.hu

Az európai társadalmak fejlődésében kiemelt szerepe van az idegen nyelv-tanulásnak. Az új évezredben, hazánkban is egyre több területen érhető tetten az esélyegyenlőségi törvényben leírtak gyakorlatban történő megvalósulása. A jogalkotás szilárdan védi a fogyatékos személyek jogait az oktatási, munkahelyi, a tágabb értelemben vett társadalmi diszkriminációval szemben. A fogyatékos tanulók idegennyelv-oktatása az oktatási esélyegyenlőség megvalósulásának egyik színterévé vált. Az előadás az enyhén értelmi fogyatékos tanulók idegen nyelvi kommunikációjának fejlesztési jellemzőit vázolja fel. A nyelvtanítást esélyegyenlősítési területként értelmezi, ami új tanítási szituációt eredményez. Bemutatja a fókuszban lévő tanulócsoport idegennyelv-tanulását befolyásoló sajátosságait, a hatékony tanítás módszereit.

Kulcsszavak: esélyegyenlőség, idegen nyelvi kommunikáció, enyhén értelmi fogyatékos tanuló, nyelvtanítási módszerek, tanítási stratégia

English Language Teaching

Szekcióvezető: Csetényi Korinna

The Debate on Labelling: A Debating Skills Exercise in English for Special Education Classes

ANDRÁS BERNÁTH

Department of Modern Languages, Juhász Gyula Faculty of Education, University of Szeged

bernath@jgypk.szte.hu

Debating skills are important in communication and speech development; not only in the native language but also in a foreign language. Among other benefits, debating can develop communication and speaking skills, as well as the vocabulary use of a particular topic, providing an opportunity for active learning. Therefore, debating can enhance foreign language learning; not only in general language teaching, for instance, in English as a foreign language (ELT or EFL), but also in content and language integrated learning (CLIL) and particularly in English for special purposes (ESP). Highlighting the significance and benefits of debating in education in general and in foreign language learning in particular, this paper describes a debating skills exercise in an English language course for special education students: a debate on labelling and classifying exceptional children, or students with disabilities and special needs. As distinct from formal debates conducted in the mother tongue, this activity employs simplified debating: the point is to develop communication and speaking skills in the foreign language, while also providing an opportunity for active learning of a subject, which could be useful in other courses, too.

Keywords: communication and speech development, debating skills, English language teaching, English for special purposes, special needs education

ENGaGE project: English and German Task Bank for dyslexic learners and their inclusive classes

ISTVÁN JUHÁSZ

Sándor Pallavicini Primary School, Sándorfalva

juhasz.p.istvan@gmail.com

VALÉRIA JUHÁSZ

University of Szeged, Juhasz Gyula Faculty of Education, Szeged

juhaszvaleria@jgyfk.szte.hu

ÁGNES MAGNUCZNÉ GODÓ

University of Miskolc, Department of English Language and Literature, Miskolc

nyegodoa@uni-miskolc.hu

The ENGaGE project (2017-1-HU01-KA201-035955) was launched with four participating countries, Hungary, the Czech Republic, Poland and England in 2017 supported by Erasmus+. The main objective of the project was to develop digital language learning materials in English and German for dyslexic learners and their inclusive classes across grades 4th to 8th on the Screenager online educational platform (<http://engage.uni-miskolc.hu>). The four levels of the Task Bank correspond to levels A1-, A1+, A2- and A2+ defined by CEFR. The methodology of the Task Bank follows the main principles of inclusive instruction and differentiation relying on a recycling module structure, graded tasks and project activities. The ENGaGE Task Bank contains a wide variety of tasks, among others phonics exercises and tasks strengthening orthographic and morphological awareness, which can effectively support the foreign language learning processes of learners with special educational needs, mainly dyslexic learners. In addition, the Task Bank exploits the multimodal facilities of the Screenager surface to support learning English and German, and also to cater for the special needs of dyslexic learners. The lessons include images, video and audio materials to accompany written texts, as well as flashcard tasks, games, and several task types to offer alternative response options. Besides supporting foreign language learning, another key ambition of the Task Bank is to develop empathy and tolerance for others through cooperation and intercultural awareness raising.

Keywords: language learning, dyslexic pupils, English and German online Task Bank, ENGaGE project, inclusive classes

Facilitating Discourse in Academic Settings Through the Lens of an SLP

LYDIA CONRAD

S. Christa McAuliffe Elementary School

Montgomery County, Maryland, U.S.A.

lydia_j_conrad@mcpsmd.org

This paper outlines the role of a school-based Speech-Language Pathologist (SLP) and how they can facilitate discourse with their students. As an SLP in the school one may work with a diverse range of students with diagnoses including but not limited to: articulation disorders, fluency disorders, receptive-expressive disorders, and pragmatic language disorders. Discourse in speech-therapy sessions is vital because it allows an SLP to see how students are progressing towards their goals as well as enriches overall oral expression. This paper includes: tips for setting up your therapy room, introducing the speech lesson, and therapy ideas to enrich discourse and language skills. Through this paper readers may gain insight into the role of the school-based SLP, as well as some ideas for structuring their own therapy settings to enrich language development.

Keywords: speech-language therapy, academic

Shadowing as a language teaching technique: a case study

KARINA DUPÁK

Department of English Language Teacher Education and Applied Linguistics, Faculty of Arts, University of Szeged

dupak.karina@gmail.com

ÁGNES T. BALLA

Department of English Language Teacher Education and Applied Linguistics, Faculty of Arts, University of Szeged

tba@ieas-szeged.hu

Shadowing has been researched and used for more than two decades now, and although its working mechanisms are not yet fully understood, it has been demonstrated to improve several aspects of second language fluency, pronunciation, as well as listening skills. At the same time, there are fewer studies on how the participants themselves experience the shadowing process and what their perceptions are about how it influences their language development. In the present study, two participants practiced shadowing monologues over the course of four and five months respectively, during which period they were asked to provide constant and detailed feedback on their overall impression on progress, difficulties and successful practices in order for the authors to gain insight into how the learners perceive the whole process. To measure any changes in their fluency, they were asked to provide two speech samples at the beginning and at the end of the data collection period. The analysis of their feedback, progress and evaluation suggested that participants enjoyed the activity and experienced its beneficial effects on their fluency, pronunciation, and listening skills.

Keywords: shadowing, fluency, self-perceived fluency, language learning, EFL

Sprachförderung Deutsch: Wer? Wie? Was? Wo?

Szekcióvezető: Sárvári Tünde

Zur Förderung der schriftlichen Textkompetenz in der Deutschlehrausbildung

ERZSÉBET DRAHOTA-SZABÓ

*Universität Szeged Erziehungswissenschaftliche Fakultät Gyula Juhász
und J.-Selye-Universität Komorn, Szeged–Komorn*

drahota.erszsebet@jgypk.szte.hu

Da es nicht in Wörtern, sondern in Texten kommuniziert wird, kommt der Förderung der Textkompetenz in der Deutschlehrausbildung eine besondere Relevanz zu. Dabei ist die erste Voraussetzung, dass die Studierenden mit dem Wesen der Textkompetenz, genauer mit den Prozessen, die bei der Textrezeption und bei der Textproduktion verlaufen, im Klaren sind. Die Förderung der Textkompetenz – wie jeder Kompetenz überhaupt – hat eine theoretische und eine praxisbezogene Seite. Die theoretischen Kenntnisse werden von den Studierenden im Kurs Textlinguistik und Psycholinguistik angeeignet. Das Kennen der Analysemethoden der Textsyntax, der Textsemantik und der Textpragmatik kann in die eigene Textrezeption und Textproduktion der Studierenden umgesetzt werden, wenn im Unterricht Theorie und Praxis fortwährend miteinander gekoppelt werden. Im Aufsatz wird – durch Textbeispiele – aufgezeigt, wie das im universitären Unterricht realisiert werden kann.

Schlüsselwörter: Textkompetenz, Lesekompetenz, Textsyntax, Textsemantik, Textpragmatik, Intertextualität

Vorbereitung der Studierenden auf die mündliche Grundprüfung mit C1 Niveau

ERIKA GROSSMANN

Universität Szeged, Erziehungswissenschaftliche Fakultät Gyula Juhász, Szeged

grossmannerika@hotmail.com

Die *Lehrerbildung Deutsch und Deutsch als Nationalitätenkultur* befähigt unsere Studierenden „zum wissenschaftlich fundierten, modernen, zeitgemäßen Unterricht der Geschichte, Literatur, Sprache, Sprachverwendung sowie Kulturkunde der ungarndeutschen Volksgruppe in den Schulstufen 7–12“ (<http://www.jgypk.hu/tanszek/nemet/>).

Der Kurs mit dem Titel *Förderung der Sprachkompetenz* ermöglicht diesen Studierenden, im ersten Studienjahr wöchentlich vier Stunden zu belegen. Nach zwei Semestern soll eine sogenannte Grundprüfung absolviert werden, wo die vier sprachlichen Grundfertigkeiten (Hörverstehen, Leseverstehen, Schreiben, Sprechen) auf der Niveaustufe C1 des Gemeinsamen Europäischen Referenzrahmens (GER) überprüft werden. Da die Deutschprüfung (Zertifikat) auf C1 Niveau keine Bedingung für die Aufnahme an unsere *Lehrerbildung Deutsch und Deutsch als Nationalitätenkultur* ist, haben die Studierenden ganz unterschiedliche Sprachkompetenzen. Das bedeutet, sie sollen differenziert dazu befähigt werden, innerhalb von zwei Semestern das C1 Niveau zu erreichen und eine angemessene, von den Dozenten des Lehrstuhls zusammengestellte Prüfung zu absolvieren.

Der folgende Beitrag setzt sich zum Ziel, die Grundfertigkeit *Sprechen* dieses Kurses aus praktischer Sicht zu betrachten und einige Praxisbeispiele und Tipps aus den letzten Jahren zu geben.

Schlüsselwörter: Niveaustufe C1 nach GER, Grundfertigkeit Sprechen, Diskussion und Argumentation, Kurzvortrag mit PPT, Praxisbeispiele und Tipps aus dem Unterricht

Wie modelliert man eine mündliche Prüfung in einem Printbuch?

GYÖRGY SCHEIBL

*Institut für Germanistik, Lehrstuhl für Germanistische Linguistik,
Universität Szeged, Szeged*

scheibl@lit.u-szeged.hu

Im folgenden Beitrag wird exemplarisch an einem 2019 vom Maxim Verlag herausgegebenen Testbuch des Deutschabiturs gezeigt, wie eine mündliche Oberstufenprüfung in einem Printbuch modelliert werden kann. Es war vorgesehen, dass das Werk echte Prüfungsfragen und mögliche Musterantworten in Printform vorlegt. Im Gegensatz zu anderen Prüfungsfächern verlangen moderne Sprachen jedoch ein hohes Maß an Interaktivität des Prüfungskandidaten. Der Beitrag befasst sich mit den Grundgedanken und Problemen der Konzeption des Buches – aus dem Gesichtspunkt des Verlags, des Prüfungskandidaten und des Autors. Insbesondere wird darauf eingegangen, wie drei vorerst implizite, aber durchaus relevante Komponenten einer mündlichen Prüfung in gedruckten Tests explizit gemacht werden können, ohne dass der Testbuch-Charakter des Endprodukts darunter leidet.

Schlüsselwörter: Deutschabitur, mündliche Oberstufenprüfung, Bewertungskriterien, Modellierung

Grammatikübung im Netz: digitale Medien im Dienste der Sprachförderung

DOROTTYA SZÁSZ

*Universität Szeged, Erziehungswissenschaftliche Fakultät Gyula
Juhász, Szeged*

szasz.dorottya.szte@gmail.com

Die Methodenkonzeption der seit den 70er Jahren großen Erfolg genießenden kommunikativen Didaktik beruht v. a. auf sprachliche Interaktionen, die in realen Kommunikationskontexten realisiert werden. Meinungsäußerung erfolgt aber mit sprachlichen Mitteln, zu denen auch grammatische Regeln gehören. Obwohl Grammatik im kommunikativen Ansatz nur als Werkzeug zur Verwirklichung sprachlicher Mitteilungsabsichten funktioniert, sollten die erwähnten zwei Bereiche, d. h. Kommunikationsförderung und Grammatik gleichzeitig unterstützt werden. Eine Möglichkeit bietet dazu der Medieneinsatz im fremdsprachlichen Deutschunterricht, der den Lernenden nicht nur Spaß am Lernen und am Tätigsein macht, sondern auch ihre digitale Kompetenz und ihr Weltwissen erweitert.

Im vorliegenden Beitrag wird einerseits auf die Rolle der funktionalen Grammatik im Dienste der Sprachförderung eingegangen, andererseits werden im Thema zwei praxisbezogene, digital gestützte Beispiele dargestellt, die erläutern, wie funktionale Grammatik in der Praxis funktionieren kann.

Schlüsselwörter: schriftliche Kommunikation, Sprachförderung, funktionale Grammatik, kommunikative Didaktik, Medieneinsatz

Sprachförderung durch Erzählen im frühen Deutschunterricht

TÜNDE SÁRVÁRI

SZTE Erziehungswissenschaftliche Fakultät Gyula Juhász, Szeged

sarvari@jgypk.szte.hu

Frühes Deutsch ist ein Spezialgebiet des fremdsprachlichen Deutschunterrichts mit eigenständigen Zielen und Methoden. Aber auch in diesem Fall steht die Entwicklung und Förderung der kommunikativen Kompetenz im Fokus des Unterrichts. Diese Entwicklung benötigt – ähnlich wie beim Erstspracherwerb – sowohl quantitativ angemessene als auch qualitativ hochwertige Inputs. Da im frühen Fremdsprachenunterricht die Mündlichkeit den Vorrang hat, dient als wichtigste Inputquelle die Lehrersprache, die ein anschauliches Modell zur eigenen Sprachproduktion bereitstellt. Die Lehrersprache begleitet den Sprach- und Lernprozess der Kinder. Es gibt mehrere für Kinder geeignete Lernwege. Einer davon ist das Lernen mit und durch Geschichten. Der vorliegende Beitrag geht anhand von repräsentativen Praxisbeispielen auf die Frage ein, wie durch Erzählen die Sprachförderung im frühen Deutschunterricht kindgerecht und effektiv verwirklicht werden kann.

Schlüsselwörter: frühes Deutsch, Sprachförderung, Input, Lernen mit und durch Geschichten, Praxisbeispiele

Слово славян: Речь – лучшее наследство предков

Szekcióvezető: Balog Edit

Старые мастера – благодарные потомки. Серии Гуэна на удалёнке

АНДРЕА КОЧИШ

Гимназия им. М. Радноти в г. Сегед, Венгрия; Университет им.

Кароя Эстерхази (аспирант) в г. Эгер, Венгрия

kocsisma@t-online.hu

Франсуа Гуэн был выдающимся педагогом и создателем школы иностранных языков в эпоху реформ второй половины 19-ого века. В статье говорится о том, как гимназисты, начинающие изучать русский язык, возобновляют его уникальный и оригинальный подход к обучению иностранным языкам во время дистанционного обучения в первой половине 21-ого века. В статье подчёркиваются ценности и возможности адаптивования этого исторического метода в рамках связывания передачи грамматического и устного языкового материала, в соответствии с Общевропейскими компетенциями владения иностранными языками.

Ключевые слова: серии Гуэна, обучение иностранным языкам, обучение устной речи, русский как иностранный, дистанционное обучение

Развитие коммуникативных навыков при изучении русского языка с помощью вспомогательных ресурсов цифровой образовательной среды

Татьяна Александровна Кадоло

Московский государственный гуманитарно-экономический университет, Москва

tatyana.kadolo@mail.ru

В последние десятилетия неотъемлемым компонентом образовательного процесса стало активное применение цифровых ресурсов, к которым можно отнести платформы, сформированные специально для обучения, сайты, позволяющие создавать тренировочные и контролирующие задания, электронные библиотеки, вебинарные площадки. Вспомогательным средством развития коммуникативных навыков при изучении русского языка как иностранного могут стать социальные сети, ресурсы которых позволяют размещать разнообразный контент и организовать двунаправленное взаимодействие с учащимися, а также повысить академическую мобильность и расширить образовательное пространство. Рассматриваются ресурсы социальных сетей, позволяющие осуществлять социальное взаимодействие участников учебного процесса, направленное на формирование коммуникативных навыков чтения, аудирования, говорения и письма. В статье сравниваются ресурсы популярных социальных сетей «ВКонтакте» и «Facebook» с точки зрения возможности использования их в учебном процессе.

Ключевые слова: русский язык как иностранный, коммуникативные навыки, сетевое взаимодействие, социальные сети, «ВКонтакте», «Facebook»

Развитие навыков общения на занятиях по медицинскому русскому с нуля

ЭВА КАТАЛИН ВАРГА

Университет им. Семмельвейса, Кафедра иностранных языков для специальных целей, Будапешт

varga.eva_katalin@semmelweis-univ.hu

В настоящем исследовании представляется новая методологическая концепция и тематика курсов медицинского русского для начинающих вне языковой среды. В наши дни главной целью преподавания иностранных языков является обучение общению. Цель преподавания – научить студентов как можно быстрее и эффективнее решать коммуникативные задачи в сфере профессионального общения, поэтому главным приоритетом является развитие навыков говорения. Наш подход реализуется с помощью стандартизованных диалогов, моделирующих реальные ситуации общения «врач-пациент». Навыки говорения развиваются посредством микродиалогов, содержащих речевые акты и интенции определенной профессиональной ситуации. В микродиалогах грамматические структуры интегрируются в фразы-модели, наблюдаются, повторяются и воспроизводятся студентами. В конце каждого занятия микродиалоги строятся в единое целое, позволяющее уверенное решение профессиональной коммуникативной задачи (напр. расспрос больного или сбор анамнеза). Коммуникативно-прагматическая направленность сочетается с аутентичным иллюстративным и познавательным страноведческим материалом (напр. рецептами или схемой поликлиники).

Ключевые слова: языки для специальных целей, медицинский русский, говорение, профессиональное общение, речевые акты

Арт-терапия как креативное пространство установления межкультурных отношений

НАТАЛЬЯ НИКОЛАЕВНА НИКИТИНА

Восточно-европейская ассоциация арт-терапии, София-Москва

В статье изложена мысль, что позитивное развитие межкультурных отношений строится на базе единого образовательного процесса, объединяющего людей на достижение единой благородной цели развития, открывая свободу в себе и даря ее миру. Площадкой для данного проекта послужил курс по арт-терапии, который, как нельзя лучше, продемонстрировал, что переживание впечатлений, связанных с искусством, таит в себе потенциал, дающий человеку возможность увидеть себя в точки бифуркации, в которой сходятся разные культуры, исторические традиции, научные школы, и продолжить свой путь, аккумулируя весь предыдущий опыт.

Ключевые слова: межкультурные отношения, арт-терапия, развитие, образование

Тонкости развития навыков делового общения у студентов по специализации "Референт делового русского языка"

Эдит Балог

Кафедра современных языков и культур Педагогического факультета им. Дьюлы Юхаса Сегедского университета, Сегед
baloged@jgypk.szte.hu

В статье публикуются результаты методического подхода по формированию навыков делового общения на синергетической основе трёх дисциплин – языкознания, экономики и педагогики, с использованием методов прикладной психологии и арт-терапии. Знания и умения трёх целевых областей по замыслу развиваются параллельно и уравновешенно. Для эффективной и профессиональной работы в межъязыковой обстановке специалисты деловой жизни с организаторским, оперативно-вспомогательным и особенно управленческим кругом должностных обязанностей нуждаются в отработке широкомасштабных и тесно взаимосвязанных компетенций гуманитарного и естественного характера. В основу координации соответствующей программы обучения легла мысль о возможности комплексного саморазвития путём интеграции представлений о себе, как человеке, и о характере и масштабах профессиональной работы. Используемые в процессе обучения приёмы и методы прикладной психологии направлены на трансформацию ригидных, неадекватных форм восприятия и реакции в общении. Представляемые методы позволяют исследовать понятийные взаимоотношения изучаемых дисциплин и освоить чёткие языковые структуры, а также определить адекватные формы социального поведения путём всестороннего освещения ситуации и расширения спектра интеллектуального подхода спектрами чувствования и воображения, направленными на осуществление оперативных профессиональных задач.

Ключевые слова: русский язык специальности, навыки профессионального делового общения, синергетика интердисциплинарного обучения, CLIL, социальное поведение, арт-терапия